पद्धति

विवाहपद्धति

३३९९

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(१)

विवाहप्रयोगः

श्रीगणेशायनमः।अथमधुपर्कपूजाप्रारंभः।तत्रकन्यादातारवरस्यपुरस्तः
सुस्नातामलंकृतामहतवाससंगंधाद्यनुलिप्तांस्रग्विणींसुकवतींकन्यां
तथाविधासनेप्रत्यङ्मुखीमुपवेशयतापुरस्तात्ससामात्यःसपत्नीकउपवि
श्यागतायवरायतच्छाखोक्तविधिनामधुपर्कंकुर्यात्।तत्रायंक्रमः।पाद्या
र्थमर्घ्यार्थमंत्रवत्प्रोक्षिताचमनीयार्थंमधुपर्काचमनीयार्थंचजलपात्रचतुष्ट
यंमधुयुक्तदध्याख्यंमधुपर्कंकांस्यपात्रेगापंचविंशतिदर्भैरेवागमंवा
च मावर्तेनकृतंविष्टरंसंपाद्यप्राणानायम्यदेशकालौस्मृत्वाकन्यार्थिने
गृहागतायास्मैस्नातकायवरायकन्यादानांगभूतंमधुपर्कंकरिष्यइ
तिवासंकल्प्यप्रागुक्तलक्षणंदर्भमयकूर्चंविष्टरोविष्टरोविष्टरइतित्रिर्नि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan ... Mumbai.

(2)

वेद्यासनार्थं वरहस्ते दद्यात् । वरस्तु अहंवर्ष्मेत्यस्य वामदेवो विराडनुष्टुप् । विष्टरो
॥१॥ पवेशने विनियोगः । ॐ अहं वर्ष्म सजातानां विद्युतामिव सूर्यः । इदं तमधि
तिष्ठामि यो मा कश्चाभिदासति । इति मंत्रेणोदगग्रं विष्टरमुपविशेत् । विष्टरमं
त्रेण यः कश्च मा क्रम्य वासीत । प्रयोगपरिजातादर्शे य सोत्र मंत्रे ऋष्यादिस्मरणं
नेच्छंति । ततोर्चकेन पाद्यं पाद्यं पाद्यं इति त्रिर्निवेदितं पाद्यं वरोस्तु गृह्णीयात् । ततोर्च
कोक्तेनोदकेन वरस्य दक्षिणसव्यौ पादौ क्रमेण प्रक्षालयेत् । ततो वरो लौकिकेन
जलेनाचम्य गंधमाल्यफलादिसंयुक्तं पूर्ववत् त्रिर्निवेदितं अर्घ्यमंजलिना प्रति
गृह्य पूर्ववत् त्रिर्निवेदितमाचमनीयं प्रतिगृह्य तस्यैकदेशं गृहीत्वा अमृतोपस्त
रणमसीति मंत्रेण पीत्वा लौकिकेन जलेनाचम्यानीयमानं मधुपर्कं मित्रस्य त्वा ॥१॥

(2A)

दीत्रा

चक्षुषाप्रतीक्षइत्येवेक्ष्यमधुपर्कोमधुपर्कोमधुपर्कइतित्रिर्भिवेदितंमधुपर्कं।
देवस्यत्वासवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्यांप्रतिगृह्णामितिमंत्रेणांज
लिनाप्रतिगृह्यांजलिस्थमेवमधुवाताइतितृचेनावेक्षेत।मधुवाताइतितृच
स्यराहूगणोगौतमोविश्वेदेवागायत्रीमधुपर्कावेक्षणेविनि०।मधुवाता२ऋता
यतेमधुक्षरंतिसिंधवः।माध्वीर्नःसंत्वोषधीः।मधुनक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवंर
जः।मधुद्यौरस्तुनःपिता।मधुमान्नोवनस्पतिर्मधुमां अस्तुसूर्यः।माध्वीर्गावोभवं
तुनः।तत्सात्रंसूत्र्यहस्तेमधुलंगुष्ठानामिकाभ्यांमधुपर्कंत्रिःप्रदक्षिणमालोडयेदंगु
लिगतंमधुपर्कलेपंवसवस्त्वागायत्रेणछंदसाभक्षयंत्वितिदक्षिणतः।आदित्या
स्त्वाजागतेनछंदसाभक्षयंत्वितिपश्चात्।विश्वेत्वादेवाआनुष्टुभेनछंदसाभक्षयं

स्ते

पूर्वस्यांनिक्षिपेत्।एवंरुद्रास्त्वात्रैष्टुभेनछंदसाभक्षयंत्विति॥२॥ X ||

(3)

त्विति [illegible]उत्तरतः क्षिप्त्वा हस्ते स्यसि इति त्रिराहृतेन मंत्रेण मध्यात् किंचित् किंचिद् गृही
॥२॥ त्वा त्रिरूर्ध्वं क्षिप्त्वा मधुपर्कपात्रं भूमौ निधाय मधुपर्कैकदेशं गृहीत्वा विराजो दोहो
सीति प्राश्य लौकिकोदकेनाचम्य पुनर्गृहीत्वा विराजो दोहमसीयेति प्राश्य
पूर्ववदाचम्य पुनर्गृहीत्वा मयि दोहः पद्यायै विराज इति प्राश्य पूर्ववदाचम्य
मधुपर्कशेषं उदङ्मुखाय ब्राह्मणाय यच्छेत् लौकिकविधिष्टत्वात् [illegible] अप्सु वा निक्षि
प्य ॥ पूर्वं निवेदिताचमनीयं कर्ता अमृतापिधानमसीति निपीय लौकिकोदकेना
चम्य आचमनीयजलशेषं सर्वं गृहीत्वा सत्यं यशः श्रीर्मयि श्रीः श्रयतामिति प्रा
श्य लौकिकोदकेन द्विराचामेत् ॥ ततो दात्रा गौर्गौर्गौरिति त्रिर्निवेदितां गां माता
रुद्राणामित्यस्य मन्त्रस्य भार्गवो जमदग्निर्गौस्त्रिष्टुप् ॥ गोरुत्सर्जने विनियोगः ॥
मातारुद्राणां दुहितावसूनां स्वसादित्यानाममृतस्य नाभिः ॥ प्रनुवोचं चिकितुष ॥२॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

(3A)

अनायमागामनागामदितेंवधिष्टेतिमंत्रंजपित्वा।ओमुत्सृजेत्युक्त्वा।विसृजेत्॥ततो
दातागंधमाल्यवस्त्रयुग्मउपवीतालाभरणादिभिः यथाविभवंपूजयेत्॥ ततोवरपा
१२ हआगतांतद्वधूनपिपूजयेत्॥विष्टरलक्षणंपरिशिष्टे॥पंचाशतोभवेद्दर्भोतदर्धं
मल्पविष्टरः।ऊर्ध्वकेशोभवेद्ब्रह्मा लंबकेशस्तु विष्टरः।दक्षिणावर्तकोब्रह्मावामा
वर्तस्तुविष्टरस्मृतः।यद्वा।पंचविंशतिदर्भाणांवेण्यग्रेग्रंथिभूषिता॥विष्टरःसर्वय
ज्ञेषुलक्षणंपरिकीर्तितं॥मधुपर्केदध्यलाभेपयोजलंवाभातिमध्वलाभेघृतंगुडोवा।मध्व
लाभेघृतंगुडोवा॥वरस्यावश्यमधुपर्कदानमुक्तं गृह्यपरिशिष्टे॥वरस्यथाभ
वेच्छाखानतच्छाखागृह्यचोदितः॥मधुपर्कःप्रदातव्य अन्यच्छाखेविदांतरी
ति॥छ॥इतिमधुपर्कः॥अथकन्यादानम्॥ ब्राह्मणाःस्वलंकृतेवेश्मनिसुमं
गलगीततूर्यघोषैः क्रियमाणेपूर्वापरभागयोर्हस्तांतराल्लेंविहायप्रत्येकं

(५)

॥३॥ प्रस्थमितितंडुलैर्द्वौराशीकृत्वामध्येकुंकुमादिनातस्वस्तिकांकितमंतःपटं
राश्योर्मध्ये उत्तरदशांधारयेयुः ॥ अथपूर्वराशौप्रत्यङ्मुखंवरंपश्चिमराशौ
चप्राङ्मुखींकन्यांतंडुलगुडजीरकयुतौतयोरुभावपरस्थाप्यद्विजाः सत्येनो
त्तभितेतिसूक्तंपठेयुः ॥ पुरंध्रयोमं[illegible]गीतीःकुर्युः ॥ वधूवरौमनसेष्टदेव
तांध्यायंतौसमाहितौतिष्ठतः ॥ अथज्योतिर्विदःकेनमंगलपद्यपाठपूर्वकंसुमुहू
ते र्तेस्तत्तदेवलग्नमितिपठितेप्रतिष्ठे[illegible]सहोतःपरमुदगपसार्यकन्यावराभ्यां
परस्परशिरसिमंजलिस्थितंडुलगुडजीरकावकिरणं तांपरस्परनिरीक्षणंच
कारणीयं ॥ तदावरः ॥ अभ्रातृघ्नींवरुणापतिघ्नींबृहस्पते ॥ इंद्रापुत्रघ्नींलक्ष्म्यंता
मस्यैसवितुःसवेतिजपन्वीक्षेत ॥ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधिइतिकन्यांवीक्षमाणोजपे
णे

॥३॥

(5A)

त्वापिदर्भाग्रेणतज्जलस्याप्सुवोमेध्यं ॥ ॐ भूर्भुवःस्वर्व्याहृतिभिःपर्युक्ष्य दर्भान्निर
स्याप उपस्पृश्योत्थ ॥ ततस्त्रिवारंपंचवारंवापरस्परंशिरसिक्षिपेयुरित्यादिरखंडांते
वधूपूर्वकमंजलिस्थापिताक्षतारोपणंकारणीयमाचारात् ॥ अन्नक्षराग्रेऽजवःसं
हितिवरंप्राङ्मुखंवधूंचप्रत्यङ्मुखींकृत्य ॥ पित्रादिर्दातावरदत्तवस्त्रादिरहितांस्व
देयाभरणाद्यलंकृतांवधूवस्त्रसंज्ञकांअहतवस्त्रपरिधानस्तुकस्वस्त्ययनायाव
रायदद्यात् ॥ तत्रायंक्रमः ॥ तौदातावधूवरौदक्षिणतःस्वदक्षिणहस्तेदत्वास्व
पत्नीसहितउदङ्मुखउपविश्यवधूवरौसम्मुखौचिराचम्यकुशपाणिःप्राणानाय
म्यदेशकालौसंकीर्त्य ॥ ममसमस्तपितृणांनिरतिशयसानंदब्रह्मलोकवाप्त्यादि
कन्यादानकल्पोक्तफलावाप्तयेअनेनवरेणास्यांकन्यायांउत्पादयिष्यमाणसंतत्या
द्वादशावरान्द्वादशपरान्पुरुषांश्चपवित्रीकर्तुमात्मानंचश्रीलक्ष्मीनारायणप्रीतये
षी

व हं

(5) ~~सपिंरोदनी~~ ब्राह्मविवाहविधिना कन्यादानमहं करिष्ये इति कुशाक्षतजलयुतेन
संकल्प्य सपत्नीक उदङ्मुखः कन्यां संप्रगृह्य ॥ कन्यां कनकसंपन्नां कनकाभ
रणैर्युतां ॥ दास्यामि विष्णवे तुभ्यं ब्रह्मलोकजिगीषया ॥ विश्वंभरः सर्वभूताः साक्षिणः
॥४॥ सर्वदेवताः ॥ इमां कन्यां प्रदास्यामि पितॄणां तारणाय च ॥ इति मंत्रो पठित्वा स्वदक्षिण
हस्तेन वा दत्तपूर्वकल्पितजलधारां [illegible] नवकांस्यपात्रोपरिधृतकन्याजल्यु
परिस्थवरांजलि दक्षिणहस्ते क्षिपन् दद्यात् ॥ कन्यातारयितु पुण्यं वर्धतां ॥ शिवा
आपः संतु ॥ सौमनस्यमस्तु ॥ अक्षतं चारिष्टं चास्तु ॥ दीर्घमायुः शांतिः पुष्टिस्तुष्टिश्चा
स्तु ॥ यच्छ्रेयस्तदस्तु ॥ यत्पापं तत्प्रतिहतमस्तु ॥ पुण्याहं भवंतो ब्रुवंतु ॥ स्वस्ति भवंतो
ऋद्धिं भवंतो ब्रुवंतु ॥ श्रीरस्त्विति भवंतो ॥ अमुकगोत्रः अमुकशर्माहं ममसमस्तोत्या
प्रीतये इत्युक्त्वा पूर्वोक्तवत् ॥ अमुकायामुकप्रवरोपेतायामुकगोत्रायामुकप्रपौत्रा
यामुकपौत्रायामुकपुत्रायामुकशर्मणे श्रीधररूपिणे वराय ॥ ॥४॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5A)

मुकप्रवरोपेताममुकगोत्राममुकप्रपौत्रीममुकपौत्रीममुकपुत्रीममुकस्यममपुत्रीममु
कनाम्नींकन्यांश्रीरूपिणींप्रजापतिदैवत्यांप्रजोत्पादनार्थंतुभ्यमहंसंप्रददेनममकन्यां
प्रतिगृह्णातुभवानितिवरहस्तेसकुशाक्षतंजलंक्षिपन्प्रजापतिःप्रीयतामितिमनसा
स्मरेत्॥कन्यादानेनमंत्रेणतिनवाच्यमितिकोचित्॥एवंवारत्रयंकन्यातारमसाइत्यादिक
न्यादानंकार्यमितिशौनकआह॥वरः॥ओंस्वस्तीत्युक्त्वाकन्यायादक्षिणांसमभिमृश्य
कइदंकस्मादात्कामःकामायादात्कामोदाताकामःप्रतिगृहीता॥कामंसमुद्रमाविशका
मे॥नत्वाप्रतिगृह्णामिकामैतत्तेद्यौस्त्वाददातुपृथिवीप्रतिगृह्णातुइतिजपे
त्॥धर्मप्रजासिध्यर्थंकन्यांप्रतिगृह्णामीतिवदेत्॥दाता॥गौरींकन्यामिमांविप्रयथाशक्ति
विभूषितां॥गोत्रायशर्मणेतुभ्यंदत्तांविप्रसमाश्रय॥कन्येममाग्रतोभूयाःकन्येमेदे
विपार्श्वयोः॥कन्येमेपृष्ठतोभूयास्त्वद्दानान्मोक्षमाप्नुयां॥ममवंशकुलेजातापालितावत्स
राष्टकं॥तुभ्यंविप्रमयादत्तापुत्रपौत्रप्रवर्द्धिनी॥३॥न्यूनवर्षीयांपालितावर्षसप्तकमित्याद्यूहः

पस्का

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(06)

कार्यः॥ धर्मेचार्थेचकामेचनातिचरितव्यात्वयेयं॥ नातिचरामीतिवरः॥ दाता॥ देशका
लौस्मृत्वाफलस्यकन्यादानस्यप्रतिष्ठार्थंसिध्यर्थंइमांदक्षिणांतुभ्यमहंसंप्रददइतिसज
लंयथा॥ शक्तिसुवर्णदानंदक्षिणालेनवरहस्तेदत्वानममेतिवदेत्॥ ओंस्वस्तीतिवरः॥
॥५॥ ततोदाताजलभाजनभोजनभाजनगोमहिषअश्वगजदासीदासभूवाहनालंका
रादियथाविभवसंकल्पपूर्वकंवराय[illegible]॥ तत्रमंत्राः॥ यज्ञसाधनभूतायाविश्व
स्याघप्रनाशिनी॥ विश्वरूपधरोदेव[illegible]दामनयागवा॥१॥ गोः॥ सर्वसस्याभि
यास्तूमिर्वराहेणसमुद्धृता॥ अनंतसस्यफलदामतःशांतिंप्रयच्छमे॥२॥ दास्याः॥ अवर
न्यंत्रायनंनित्यमनूनांश्रेयसुमुन्नति॥ सो[illegible]यंदेहिमेनित्यंशय्यादानेनकेशव॥३॥
शय्यायाः॥ हिरण्यगर्भसंयुक्तंसौवर्णंचांगुलीयकं॥ सर्वप्रदप्रयच्छ॥ मेप्रीतास्तुक
मलापतिः॥ अंगुलीयकस्य॥ क्षीरोदमथनेपूर्वमुद्धृतंकुंडलद्वयं॥ श्रियासहसमुद्भूतं
ददेश्रीप्रीयतामिति॥ कुंडलयोः॥५॥ इदंब्रह्मब्रह्माणत्वंसर्वोपस्कारसंयुता॥ तववित्रप्र
इयंदासीमयातुभ्यंश्रीवत्सप्रतिपादिता॥ सदाकरीभोग्यायथेष्टंभद्रमस्तुते॥५ ॥५॥

कर्म

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

(6A)

दानेनममास्त्वभिमतंफलं॥गृहस्य।इंद्रादिलोकपालानांयाराज्ञमहिषीशुभा॥महि
षासुरस्यजननीसास्तुमेसर्वकामदा॥७॥महिष्याः।परापवादपैशून्यादभक्षस्यच
भक्षणात्॥उत्पन्नपापंदानेनताम्रपात्रस्यनश्यतु।ताम्रपात्रस्य।यानिपापानिकाम्या
निकामोत्थानिकृतानिच।कांस्यपात्रप्रदानेनतानिनश्यंतुमेसदा॥९॥कांस्यपात्रस्य।
इत्यादि।अथवरः।यत्कक्षीवांसंवननंनिश्वेदेवाअनुष्टुप्।कन्याभिमर्शनेविनियोगः।
यत्कक्षीवांसंवननंपुत्रोआंगिरसोभवत्।तेननोअद्यविश्वेदेवाःसंप्रियांसमवीवरन्॥
अनेनकन्यादक्षिणकुक्षीमभिस्पृशेत्।अथपुरोधाःकांस्यपात्रेदूर्वांचितंकल्पयंजल
मासिच्य॥अनाधृष्टमित्यस्यवामदेवआपोबृहती॥उदकाभिमंत्रणेविनियोगः॥
अनाधृष्टमस्यनाधृष्टंदेवानामोजोअभिशस्तिपाः।अनभिशस्त्यंजसासत्यमुपगेषं
स्वितेमाधाइतिजलमभिमंत्र्यसहिरण्यपवित्रयासकुशादूर्वापल्लवयासपर्णयोदुंबया

(७)

॥६ द्वियाऽऽस्य भावधूवराभिषिंचेत् ॥ तत्रमंत्राः ॥ आनःप्रजामिति चतसृणां सूर्यासावित्री आ
द्याजगती ॥ द्वितीया त्रिष्टुप् ॥ अंत्ये द्वे अनुष्टुभौ ॥ अभिषेके विनियोगः ॥ आनः प्रजांजन
यतु प्रजापतिराजरसाय समनक्त्वर्यमा ॥ अदुर्मंगलीः पतिलोकमाविश ॥
शंनो भव द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ अघोरचक्षुरपतिघ्न्येधि शिवा प
शुभ्यः सुमनाः सुवर्चाः ॥ वीरसूर्देवकामा स्योना शंनो भ
व द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ इमां त्वमिंद्र मीढ्वः सुपुत्रां सुभगां कृ
णु ॥ दशास्यां पुत्रानाधेहि पतिमेकादशं कृधि ॥ सम्राज्ञी
श्री श्वशुरे भव सम्राज्ञी श्वश्र्वां भव ॥ ननांदरि सम्राज्ञी भव
सम्राज्ञी अधिदेवृषु ॥ समंजंतु विश्वेदेवाः समापो हृदयानि

श्री

॥६॥

(7A)

नो॥ संमातृनिश्वासंधाता। समुद्रेष्ठी दध्यातुनो॥ समुद्रज्ये
ष्ठाइति चतस्रणांवसिष्ठआपोनुष्टुप्॥ अभिषेके विनियोगः॥
समुद्रज्येष्ठाः सलिलस्यमध्यात्पुनानायंत्यनिविशमानाः॥
इंद्रोयावज्रीवृषभोरराद्‌ताआपोदेविरिहमामवंतु॥ या

नि आपोदिव्याउतवास्रवंति खनित्रिमाउतवायाःस्वयंजाः॥ स
मुद्रार्थीयाःशुचयःपावकास्ताआपोदेविरिहमामवंतु॥

व यासांराजावरुणोयातिमध्येसत्यानृतेअवपश्यंजना

श्र नां॥ मधुश्चुतःशुचयायाःपावकास्ताआपोदेवीरिहमा
मवंतु॥ यासुराजावरुणोयासुसोमोविश्वेदेवायासा

७ सूर्यं मदंति ॥ वैश्वानरो यास्त्व ग्निःप्र विष्टस्ता आपो दे
वीरिह मामवंतु ॥ आपोहिष्ठेति तिसृणां वं अंबरिषः
सिंधु द्वीप आपो [illegible] ॥ आपोहिष्ठा० वरयवा दृकुं
भिमंत्रेण कन्याभिषेकों[illegible]कूर्यादिति केचित् ॥ क्षित
तोदुग्धात्केन द्विगुण [illegible] णंदंपतीकंठकटि दंशो
रस्त्रान[illegible]णतुः स्त्रं वे[illegible]यंचधा त योःपरि चेसादि
भिमंत्रे कुर्यात् चतुर्गुणं ॥ आश्वलायन स्मृ [illegible] तेः ८
कटि दंशोचरा [illegible] नीमितारक्तय पंचवारंचतुर्वारंवा प्र ७

(8A)

दक्षिणं वेष्टयेत्सु रोधाएतैर्मंत्रैः ॥ परित्वा गिर्वणो गिर इमा भवंतु विश्वतः ॥ [illegible] युमनु वृद्ध
यो जुष्टा भवंतु जुष्टयः ॥ तान्वो महो मरुत एवयाव्नो विष्णोरेषस्य प्रभृथे हवामहे ॥ हिर
ण्यपर्णयवपर्णाकुशाग्रायतस्तु चो ब्रह्मणेष्यंतः द्रां स्यं राधई महे ॥ दशावनिभ्यो दशकक्ष्येभ्यो दश
योक्त्रेभ्यो दशायोजनेभ्यः ॥ दशाभीशुभ्यो अर्चताजरेभ्यो दश धुरो दश युक्ता वहद्भ्यः ॥
ते अद्रयो दशयंत्रास आशवस्तेषामाधानं पर्येति हर्यतं ॥ तद्धुस्तु तस्य सोमस्यांधसो ग्रावाः
पीयूषं प्रथमस्य भेजिरे ॥ ते सोमादो हरी इंद्रस्य निंसते ंशुं दुहंतो अध्यासते गवि ॥ ते भिर्दु
ग्धं पपिवां सोम्यं मध्विंद्रो वर्धते प्रथते वृषायते ॥ वृषा वो अंशुर्न किला रिषाथनेळावंतः
सदमित्स्थनाशिताः ॥ रैवत्येव महसा चारव स्थन यस्य ग्रावाणो अजुषध्वमध्वरं ॥ ह
ततः कंठदेशस्थं स्कंधं त्रं अधो नि[कृ]ष्य कुंकुमाक्तमूर्णायकस्कं धुकं च कृत्वा ॥ तेन हरि
द्रा खंडं बध्वा ॥ तद्वधू वामहस्तप्रकोष्ठे वधू बध्नीयात्तेनैव मंत्रेण ॥ यद्वा सूत्रवेष्टनाद्यहेषे
९ वरो बध्नीयात् ॥ नीललोहितं भवतीति मंत्रेण कदाचिदंत्रा [भृ]त्स्वमुपविनिष्क्राम्य ॥ नाहवोकृत्वा ॥ वरो दक्षिणहस्तप्रकोष्ठे ९

क्रे इ थ द

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan ... Mumbai.

वधूवरसंपादितकौतुकसूत्रद्वयमध्ये एकं सूत्रं पुरोधसा विश्वेत्तातुसवनेष्विति मं
त्रेपठिते॥ कन्यावरस्यदक्षिणहस्तेबध्नीयात्॥ वरोप्यपरं सूत्रंतथैवकन्यायावा
महस्ते। यदित्त्रवेष्टनंक्रियतेतदातस्य चवेष्टनमेव॥ कौतुकसूत्रसंपाद
नंतुपूर्वोक्तंमकार्यं॥ ततः अग्नेविश्वेभिरितिहव्योग्निस्त्रिष्टुप्॥ उर्णास्तुक
बंधनेविनियोगः॥ ओं अग्नेविश्वेभिस्वनीकदेवैरूर्णावंतंप्रथमःसीदयो
निं॥ कुलायिनंघृतवंतंसवित्रेयज्ञंनयययजमानायसाधु॥ इतिमंत्रेण॥ वरो
बध्वा॥ उर्णास्तुकबंधनेमाचारतः कुलाकृतं। शिखेविस्तु चतियादिकृतेष्व
तइत्यग्रेस्त्रनिर्देशात्॥ वैं अथवधूवरयवायुर्वर्धनकतामक्षतारोपणंकुर्यात्॥
तद्यथा॥ तैजसपात्रेगव्यक्षीरघृतमासिच्यपात्रांतरेण्याद्रानक्षततंडुलान्॥ लि
तंडुलानादायवरः क्षालितपाणिः प्रक्षालितवध्वंजल्यौक्षीरघृतंस्वहस्तेदयांगु

(9A)

लाजाभिर्हिरूपस्तीर्याद्द्विवारंतथैव॥ तंदुलानोप्यतेनतथैवद्विरभिघारयेत्॥ ततो
वरांजलावप्येवमेवदाताऽन्येनवापूरितेदातातदंजल्योः स्रुवर्णंनिधायवरांज
लिंकन्यांजल्युपरिनिधायकन्यादारयेत्। दक्षिणाःपांतु। बहुदेयंचास्त्वायुष्यं
चास्तु। पुण्यंवर्धतां शांतिपुष्टिस्तुष्टिश्चास्तु। तिथिकरणमुहूर्तनक्षत्रसंपदस्तु।
इतिद्वार्यकन्यादानमुद्धृत्यनयांजलिस्थानक्षतान्॥ भगोयज्ञःश्रियोधर्मः
प्रजायुक्ताः क्रमेणच॥ भगोमेकामःसमृध्यतामितिवरमूर्धन्यारोपये
त्॥ ततोवरःस्वांजलिस्थान्यज्ञोमेकामःसमृध्यतामितिकन्याशिरसि
निक्षिपेत्। एवंपुनर्द्विवारंकार्यं॥ तत्रद्वितीये॥ श्रियोमेकामःसमृध्यतामितिव
धूः। धर्मोमेकामःसमृध्यतामितिवरः। तृतीये। प्रजामेकाम० वधूः। यशोमे० वरः॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(१०)

॥९॥ ततःकंन्यावरां।जलिं[illegible]दूरूपस्त्रीयैद्विस्तंदुलैरापूर्यद्विरभिघारयेत्॥ततो
दात्रान्येनवापूर्ववत्कंन्यांजलि।वापूरिते दातापूर्ववद्धिरण्यं निधायकन्यांज
लिंवरांजलौ।निधायपूर्ववत्कंन्यांजलिं।वापूरि[illegible]तेसारयाचित्यादिवान्यपष
कृंददेत्।ततोवरःयज्ञोमेकामःसमृध्यतामिति कन्यामूर्ध्नि निक्षतांन्क्षिपेत्॥कन्या
तु।०भगोमेकामःसमृध्यतामितिवरमूर्ध्नि।एवंपुनर्द्विवारंकार्यं॥ततोद्वितीये।ध
र्मोमेकामः०समृध्यतामितिवरः।श्रीर्मेकामः०इतिवधूः।तृतीये।यज्ञोमे०इति
वरः।प्रजामे०इतिवधूः।अथवरोवधूअंजलिपूर्ववदापूर्यस्वांजलिमन्येनपूर्ववत्पू
रयित्वाभिवधूपूर्ववत्कुछीमक्षतानारोपयेत्॥एवंसप्तवारमक्षतारोपणंकार्यं।केचि
दक्षतारोपणेभगोमइत्यादिमंत्रान्नेच्छंति२अथवरःस्वाद्वीरुक्षेनपुष्पे[illegible]कंसी ॥९॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai Joint project

(10A)

रघृतेनाक्ताव्यतेनकन्याललाटेतिलकंकुर्यात्॥सापिस्वानामिकः पुष्पेणतथैववरलला
टेतिलकंकृत्वा॥पुष्पमालांवरकंठेनिदध्यात्॥वरोपिकन्याकंठे॥ततोवरपक्षेसुवासि
वा नीवधूवरौप्राङ्मुखउपविश्यारभ्याभ्यां पत्रीसंज्ञकंवस्त्रद्वयंसकंचुकंकृष्णमणिसू
त्रयुतंवध्वैसमर्पयेत्तामेकंपरिधाप्योपरमुत्तरीयंकुर्यात्॥ततोवरःस्वहस्तेनं॥मांगल्य
तंतुनानेनभर्तृजीवनहेतुना॥कंठेबध्नामिसुभगेसाजीवशरदःशतमितिमंत्रेणपोत
देवतांस्मरन्॥वधूकंठेबध्नीयात्॥भूर्भुवः आयुष्यंवर्चस्यमितिसूक्तंपठन्तुभूसुराः॥त ये
तोहरिद्राखंडयुतानिपंचपूगफलानि॥आचारात्कुंकुमयुतानिपात्रेनिधाय
तत्रपुरोधाःउभाभ्यांगणपतेरावाहनादि॥दक्षिणां०ततोपचारैः गणानांत्वा०आतूनइं
द्रेतिमंत्राभ्यांपूजाकारयेत्॥ततब्राह्मणेभ्योवरेणयथाशक्तिगणपतिप्रतयेदक्षि

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com